

Instrukcja dla uczestnika

II etap Konkursu

1. Sprawdź, czy arkusz konkursowy, który otrzymałeś zawiera 12 stron. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Arkusz konkursowy zawiera dziesięć zadań zamkniętych i trzy zadania otwarte.
3. W zadaniach zamkniętych 1. – 10. tylko jedna odpowiedź jest prawdziwa. Wybraną odpowiedź wpisz w tabelkę na stronie 3. Za każde poprawnie rozwiązane zadanie zamknięte możesz uzyskać 1 punkt.
4. Zadania otwarte 11. – 13. rozwiązuj w arkuszu w miejscu na to przeznaczonym pod treścią zadania. Za poprawnie rozwiązane zadania zamknięte możesz uzyskać 20 punktów.
5. Nie zapomnij o jednostkach w zapisie wzorów i obliczeń.
6. Na rozwiązanie wszystkich zadań masz 60 minut.

Powodzenia !!!

ARKUSZ ZADAŃ KONKURSOWYCH

(etap drugi)

19 lutego 2016 r.

Zadania zamknięte (1. – 10.)

Zadanie 1. (1 pkt)

Zaznacz poprawną chemicznie nazwę sody kaustycznej.

- A. Wodorotlenek sodu.   C. Wodorowęglan sodu.
B. Węglan sodu.   D. Węglan wapnia.

Zadanie 2. (1 pkt)

Wskaż wartość gęstości sodu, pamiętając, że sól pływa po powierzchni wody.

- A. 1,00 g/cm³   C. 0,97 g/cm³
B. 1,10 g/cm³   D. 1,01 g/cm³

 Informacja do zadań 3. i 4.

Szkło jest przezroczystą, twardą, bezpostaciową masą, dla której wzór chemiczny zapisać można w postaci tlenkowej $\text{Na}_2\text{O} \cdot \text{CaO} \cdot 6\text{SiO}_2$. Ogrzewanie szkła prowadzi do jego mięknięcia, co umożliwia jego formowanie.

Zadanie 3. (1 pkt)

Zaznacz wzór sumaryczny szkła.

- A. $\text{Na}_2\text{CaSi}_6\text{O}_{14}$ C. $\text{Na}_2\text{SiO}_3 \cdot \text{Na}_2\text{SiO}_3$
B. $\text{Na}_2\text{Ca}(\text{SiO}_3)_2$ D. $\text{Na}_2\text{CaSiO}_4$

Zadanie 4. (1 pkt)

Wskaż charakterystyczną cechę szkła, która pozwala na wyrób naczyń o różnych kształtach.

- A. Przezroczystość.   C. Twardość.
B. Temperatura mięknięcia.   D. Temperatura topnienia.

Zadanie 5. (1 pkt)

Wskaż wzór i nazwę trującego związku sodu.

- A. Na_2SO_4 - siarczan(VI) sodu.   C. Na_2CO_3 - węglan sodu.
B. NaCl - chlorek sodu.   D. NaCN - cyjanek sodu.

Zadanie 6. (1 pkt)

Wskaż nazwę tej soli, która charakteryzuje się największą masą cząsteczkową.

- A. Węglan wapnia.   C. Węglan sodu.
B. Węglan magnezu.   D. Węglan potasu.

Zadania otwarte (11. – 13.)

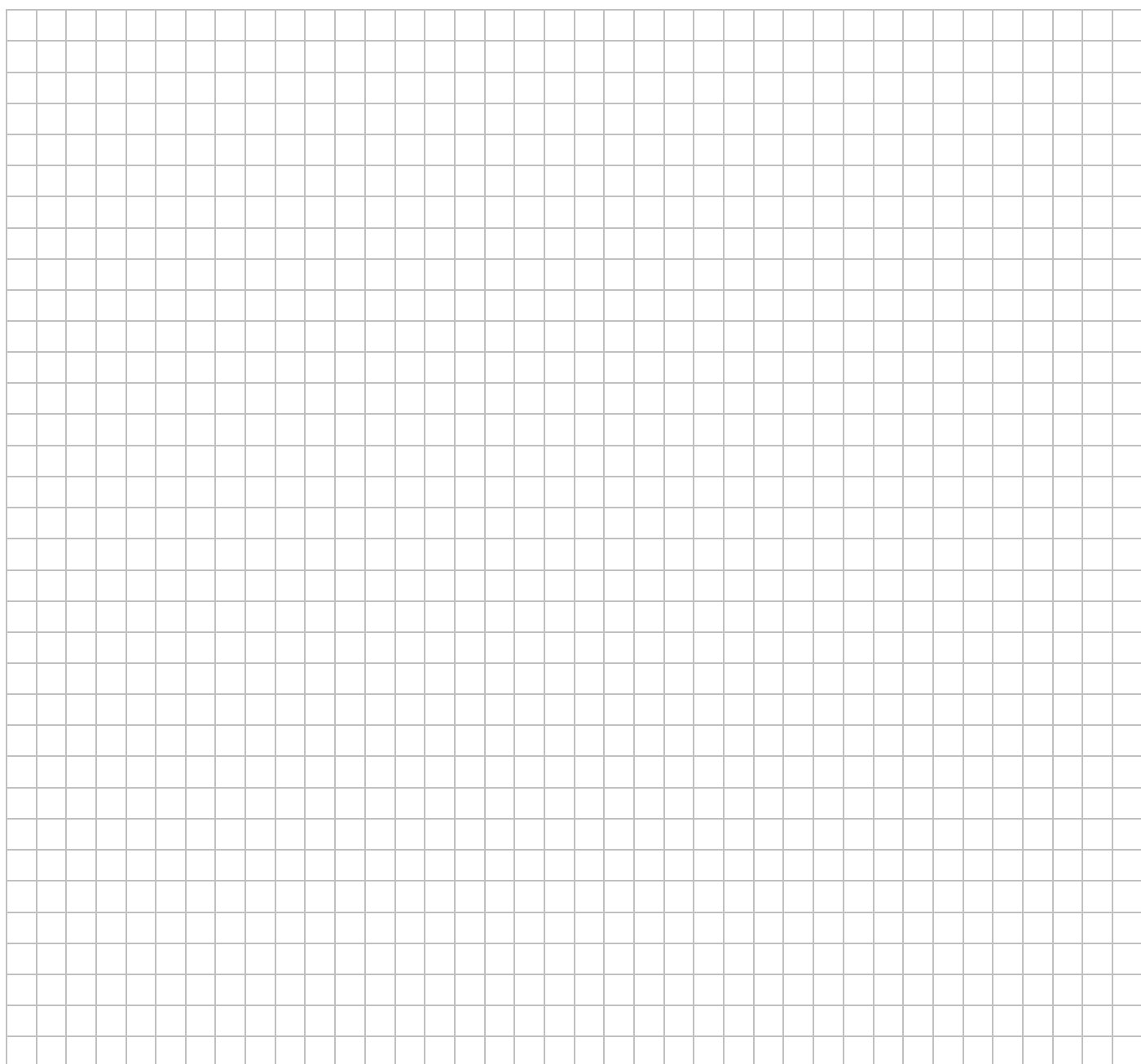
Zadanie 11. (6 pkt)

W laboratorium chemicznym przygotowano $33,4 \text{ cm}^3$ wodnego roztworu wodorotlenku sodu o gęstości $1,165 \text{ g/cm}^3$ poprzez wprowadzenie odważonej ilości metalicznego sodu do odmierzonej objętości wody.

Następnie przeprowadzono zobojętnienie tego roztworu zużywając 50 cm^3 kwasu solnego o gęstości $1,05 \text{ g/cm}^3$ i stężeniu 10% masowych.

1. Zapisz równania zachodzących reakcji w opisanych działaniach w laboratorium.
2. Oblicz:
  - a. stężenie procentowe przygotowanego roztworu wodorotlenku sodu,
  - b. masę sodu, jaką odważono celem przygotowania zasady sodowej.

Uwaga !!! Obliczenia wykonuj z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku. Masę atomową chloru przyjmij 35 u.

Odpowiedź: a. stężenie procentowe przygotowanego roztworu wodorotlenku sodu - .....
b. masa sodu, jaką odważono celem przygotowania zasady sodowej - .....

Zadanie 12. (10 pkt)

Na zajęciach koła chemicznego uczniowie przeprowadzali reakcje strącania osadów mając do dyspozycji dane roztwory:

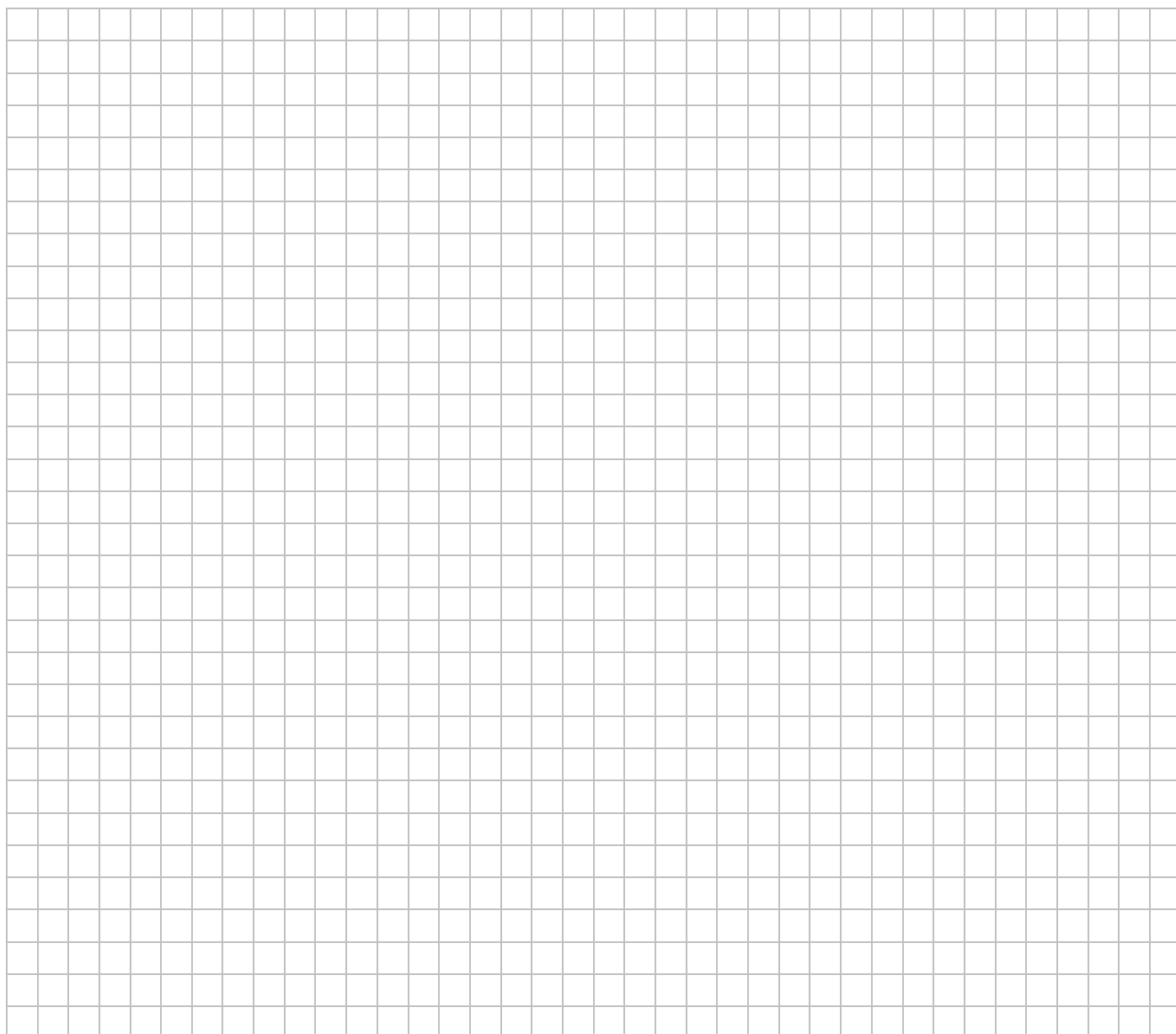
1	2	3	4
bezbarwny roztwór siarczku amonu	niebieski roztwór siarczanu(VI) miedzi(II)	żółty roztwór chlorku żelaza(III)	bezbarwny roztwór azotanu(V) ołowiu(II)

Wykonali dwa doświadczenia.

Pierwsze doświadczenie: w probówkach mieszały między sobą po dwa roztwory we wszystkich możliwych kombinacjach.

Drugie doświadczenie: do danych roztworów (1, 2, 3, 4 osobno w probówkach) dolewali zasadę sodową.

1. Zapisz równania w formie cząsteczkowej reakcji strącania w **pierwszym** i **drugim** doświadczeniu.
2. Zapisz równanie w formie jonowej reakcji zachodzącej w **drugim** doświadczeniu, ale niebędącej reakcją strącania.
3. Wypisz nazwy jonów obecnych w probówce, w której nie zaobserwowano wytrącania osadu w **pierwszym** doświadczeniu.

Jony w roztworze - .....

Zadanie 13. (4 pkt)

Sól karlsbadzka jest produktem sztucznym odpowiadającym składem naturalnej soli pochodzącej z Karlovyh Varów. 100 g tej soli zawiera: 44 g $\text{Na}_2\text{SO}_4 \cdot 10\text{H}_2\text{O}$, 2 g K_2SO_4 , 18 g NaCl , 36 g Na_2CO_3 . Z 6 g soli karlsbadzkiej sporządza się 1 dm³ napoju o właściwościach leczniczych.

Oblicz, ile gramów sodu w postaci jonów zawiera 1 dm³ napoju leczniczego.

Uwaga !!! Obliczenia wykonuj z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku. Masę atomową chloru przyjmij 35 u.

Odpowiedź: liczba gramów sodu w postaci jonów zawarta w 1 dm³ napoju leczniczego - .....

Rozpuszczalność soli i wodorotlenków w wodzie w temperaturze 25 °C

	Cl ⁻	Br ⁻	I ⁻	NO ₃ ⁻	CH ₃ COO ⁻	S ²⁻	SO ₃ ²⁻	SO ₄ ²⁻	CO ₃ ²⁻	SiO ₃ ²⁻	CrO ₄ ²⁻	PO ₄ ³⁻	OH ⁻
Na ⁺	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
K ⁺	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R	R
NH ₄ ⁺	R	R	R	R	R	R	R	R	R	—	R	R	R
Cu ²⁺	R	R	—	R	R	N	N	R	—	N	N	N	N
Ag ⁺	N	N	N	R	R	N	N	T	N	N	N	N	—
Mg ²⁺	R	R	R	R	R	R	R	R	N	N	R	N	N
Ca ²⁺	R	R	R	R	R	T	N	T	N	N	T	N	T
Ba ²⁺	R	R	R	R	R	R	N	N	N	N	N	N	R
Zn ²⁺	R	R	R	R	R	N	T	R	N	N	T	N	N
Al ³⁺	R	R	R	R	R	—	—	R	—	N	N	N	N
Sn ²⁺	R	R	R	R	R	N	—	R	—	N	N	N	N
Pb ²⁺	T	T	N	R	R	N	N	N	N	N	N	N	N
Mn ²⁺	R	R	R	R	R	N	N	R	N	N	N	N	N
Fe ²⁺	R	R	R	R	R	N	N	R	N	N	—	N	N
Fe ³⁺	R	R	—	R	R	N	—	R	—	N	N	N	N

R – substancja rozpuszczalna; **T** – substancja trudno rozpuszczalna (strąca się ze stęż. roztworów); **N** – substancja nierozpuszczalna; — oznacza, że dana substancja albo rozkłada się w wodzie, albo nie została otrzymana

Źródło: W. Mizerski, *Tablice chemiczne*, Warszawa 2004.

